HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

יוצאה בגט צריכה להמתין. ואע"ג דליכא לספוקי קטנה במעוברת לא חילקו חכמים בתקנתן בנשואות: **אלינא דר"א ר"ע לא פליגי.** כלומר הא דאמרת שמואל דאמר כר' יהושע ולא כרבי אליעזר שפיר קאמרת דמודה שמואל לרבי אליעזר אין כתובה לשוס קטנה דהשתא ירושתה ומציאתה דמדידה לדידיה קאמר דלא מיתוקמא בה תקנתא דרבנן כ"ש כתובתה דמדידה לדידה שהרי כשתקנו חכמים נשואין ליתומה ע"י אמה ואחיה להנאתה ולטובתה תקנו כדאמרינן ביבמות בפ' חרש שנשא את הפקחת[ד] כדי שלא יהו נוהגים בה הפקר שאין קטנה יודעת לשמור עצמה מלהתפתות: **כי פליגי אליבא דרבי יהושע.** כלומר הא דאמרת דרב כר"ל ולא כרבי יהושע ליתא דרב אפילו לר' יהושע אמרה: **ע"כ לא קאמר ר' יהושע.** דמעשה קיימין אלא מדידה לדידיה כגון ירושתה ומעשה ידיה ומציאתה שיהו לבעל כי היכי דלא ליימנעו מליגשו אותה וחכמים גזרו שתגשא כדי שלא יהגו בה הפקר: **אבל מדידיה לדידה.** כגון כתובה ותנאי כתובה: **לאן ברזל.** לאן שהוא קשה ומתקייס לה כברזל לפי שקיבל עליו אחריות: **נכסי מלוג.** שהכניסה לו ולא שמאוס בכתובה והקרן לאשה ופירות לבעל: **נכסי לאן ברזל.** הנשומין בכתובתה ודא נדוניא דהנעלת ליה מבית אבוה והוא מקבל עליו אחריות להחזירן לה כשתגא ממנו: **אבל.** בלאות דנכסי לאן ברזל אית לה: **אי דאיתנהו.** קיימין: **אידי ואידי אית לה.** שאין לנו לקונסה: **ואי דליתנהו.** קיימין: **אידי ואידי.** דין נכסי מלוג דין דלאן ברזל לית לה שיכול לומר שלי הולאתי שהרי ברשות ב"ד נשאתיה וכשאוליאתה אחזור מה שקבלתי עלי בכתובה ובנכסי מלוג נמי אע"פ שלא ברשות הוליאם מיהו יכול לומר אין לי להחזירן עד שאגרשנה שמא תמות בחיי ואירשנה: **אי דאיתנהו אידי ואידי שקלא.** שהרי הוא מוליאה מדעת: **ואי דליתנהו.** ומפני שלא היה לו להעלות בדעתו שמא תמצא אילונית אתה פוטרו אם באת לחלוק בהן: **איפכא מבעי ליה נכסי מלוג דברשותה קיימי.** שלא היה לו לבאותן ולנובשן: **אית לה.** אי סבירא לך עיילא ליה גלימא קרנא הוי: **נכסי לאן ברזל.** שהוא קבל עליו אחריותן ברשות הוליאן: **אשניה.** שהם נשואי עבירה וטעמא דידה משום קנסא וכגון דליתנהו: **וקנסו רבנן הו.** כלומר מדינא איפכא מיבעי ליה אלא חכמים הפכו את הדבר לעקור מהן תורת נשואין קנסו אותה ממה שהיה ראוי לגבות משלו ומאי ניהו מנה מאתים ומזונות ובלאות דנכסי מלוג שהוציא שלא ברשות: **ולדידיה בדידה.** ואותו קנסו במה שהיה ראוי לו משלה בלאות דנכסי לאן ברזל שהוציא ברשות: **ש"מ מדרב להנא.** דאמר שניה אין לה בלאות דנכסי מלוג וטעמא משום דקנסו רבנן לדידה בדידיה הא אשה כשרה גובה אותן ממנו ואע"ג דלא אתינהו: **עיילא ליה גלימא.** בנכסי מלוג שלא שמוה עליו בנדוניתה: **קרנא הוי.** וקיים לאשה לימכר וליקח בו קרקע והוא אוכל פירות ולא אמרינן לבישתה הן הן פירותיה ונכסי בה ונזיל: **והאמר רב נחמן.** בהאשה [לעיל עט.]: **אבל פוספס יש לה.** דמתנה בעלמא יהיב לה בחיבת ביאה: **[נשים שאמרו בהן חכמים.** לשון אין להן כתובה יש להן תוספת]. נשים שאמרו חכמים לשון יוצאות שלא בכתובה כל תורת גידוי הפקיעו מהן: **והיולאה משום שם רע.** שזינתה: **מה שבפניה.** בנכסי מלוג קאמר: דתני בגייהו בפ' המדיר תצא שלא בכתובה א"ל תוס' וכ"ש מו"מ. פי' שלשון יוצאין הכי משמע שכל תורת גבוי הפקיעו מהן. והיוצאות משום ש"ר נוטלת מה שבפניה ויוצאת. פי' אם דינתה נוטלת הבלאות שהן קיימין ונכסי נדוניתה ויוצאה וכל מה שכלה ואבד אינו משלם לה וכ"ש שהיא נוטלת נ"מ שלה: מסייע ליה לר"ה דאמר ר"ה זנתה לא הפסידה בלאותי' הקיימים תני תנא קמיה דר"נ זנתה הפסידה בלאותיה הקיימים א"ל אם היא זנתה כלי' מי זנאי תני לא הפסידה בלאותיה קיימים: אמר רבבבר"ח אר"י זו דברי ר"מ בר"י סתימתאה. פי' אותן הברייתות דתני תנא קמיה דר"נ אבל חכ"א זנתה לא הפסידה בלאותיה קיימין. וג"ל דעובדת ע"ד וחברותיה י"ל בלאות קיימים דהשתא זנתה ממש לא הפסידה בלאותיה קיימים טווה בשוק ומדברת עם בני אדם דפריצותא בעלמא הוא לא כש"כ והכי אמרי' התם בירושלמי תנינא נשים שאמרו יוצאות שלא בכתובה צריכין התראה ואם לא התרה בהן יוציא ויתן כתובה ולא מו"מ בלבד אלא אפי' כתובתה אלף זוז מאבדת הכל ונוטלת בלאות שבפניה ויוצאה: גרסי' הכא בירושלמי כשם שקנסו אותה שא"ל כתובה כך קנסוהו שאם קדשה בליטרא זהב מאבד הכל: ולא פירות. אמרי' בפ' י"מ ת"ר אלמנה לכ"ג גרושה וחלוצה לכ"ה י"ל כתובה פירות מזונות ובלאות ולא פירות דמתני' מפרש בירושלמי שאינה יכולה להוציא ממנו פירות שאכל. פי' הממאנת אע"ג דעקרה לקידושיה דידה ואיגלי מילתא דלאו אשתו הות [אפ"ה] אינו משלם לה כלום שהרי מה שאכל בדין אכל. שני' נמי אין יכולה להוציא ממנו פירות

ג) יבמות קח., ב) סס פט: קח., ג) לעיל עט:, ד) [דף קיב:].

מוסף רש"י

הממאנת כו' נתן לה גט. ואפילו היא קטנה הרי היא כשאר גרושות ואסורה בקרוביו (יבמות קח.). ר' יהושע אומר כו' זכאי במציאתה. דרבנן אפקרוה גניה והפקר בית דין הפקר (שם). ומיטמא לה. אם כהן הוא, ואע"ג דישואין דידה דרבנן, הא אוקימנא בהאשה (שם פט:) כיון דיירת לה הוא לה כמת מלוה (שם קח.). הדרן עלך אלמנה ניזונת

תוספות רי"ד

יוצאה בגט צריכה [להמתין ג"ח] תנינא אין מעשה קטנה כלום ואין בעלה זכאי לא במציאתה ולא במע"י ולא בהפ"נ ואינו יורשה ואינו מטמא לה כללו של דבר אינה כאשתו לכל דבר אלא שצריכה מיאון עפי' לא מהני בה קדושין למידי אלא לענין זה שצריכה מיאון לעוקרן וכ"ז שלא מיאנה אינן עקורים שאם גדלה ולא מיאנה בקטנותה שוב לא תוכל למאן ואסורה להנשא בלא גט משום קידושי קטנותה א"נ אם לא מיאנה וגירשה בעלה בגט מגורשת היא והוא אסור בקרוביותיה והיא אסורה בקרוביו ופסלה מן הכהונה דאית ליה לר"א תיקון חכמים שתקנו לקטנה קידושין אינן [1] נפקעים אלא ע"י מיאון ואם לא מיאנה מקודשת היא לכל הני דאמרן: ר"י אומר יש מעשה קטנה כלום בעלה זכאי במציאתה ובמע"י ובהפ"נ ויורשה ומיטמא לה כללו ש"ד ה"ה כאשתו לכ"ד אלא שיוצאה במיאון וקי"ל ר"א ור"י הל' כר"י: אין להן כתובה אמר שמואל ל"ש אלא מו"מ אבל תוס' יש לה. פי' דוקא מו"מ שהן תנאי ב"ד אין להן דלא תקנו ב"ד כתובה לקטנה היכא דהדרה וממאנה וגם לא לשניה וגם לאיילונית שהוא מק"ט אבל תוס' שהיא שיוצאה במיאון דהיב לה איהו מנפשיה משום חיבת ביאה הוא דקא יהיב לה והרי בא עליה ואע"ג דאמרן לעיל בפ' נערה גבי אלמנה שמין מה שעליה מ"ש כי אקני לה אדעתא למיקום קמיה למישקל ומיפוק לא אקני לה הכא לא אמרי' הכי דבודאי גבי מלבושי' אמרי' הכי דלאו משום חיבת ביאה קעביד לה אבל תוס' כתובתה קים להו לרבנן דמשום חיבת ביאה הוא דכתב לה וכבר בא עלי': ומורדת גם התוס' הפסידה כדאמרן בר"פ אע"פ התם משום דהיא בת דעת קנסוה רבנן להפסיד הכל אבל יתומה קטנה שאינה בת דעת לא קנסוה רבנן: תנ"ה נשים שאמרו א"ל כתובה כגון הממאנת וחברותיה דהיינו השניה ואיילונית א"ל כתובה אבל תוס' י"ל ונשים שאמרו יוצאות שלא בכתובה כגון עוברת ע"ד משה ויהודית וחברותיה כגון גדרים ומומין הבעל אחריותם עליו שהקרן הוא לאשה והבעל אוכל פירות ונכסי צ"ב הם נכסי נדוניתה שכתבתן בכתובה והבעל קבל עליו אחריות והם קיימים לו שאם פחתו לו וקורא אותן צ"ב שנכסי' דומים לצאן שאדם חולבם וגוזזם כך הבעל אוכל פירותיהן ואם תמות הצאן תמות לאשה אבל הנכסים שנכתבו בתוך שטר כתובה הבעל אוכל פירותיהן כמו הצאן ואם תמות הצאן חייב באחריותם והיא לאשה כמו של ברזל שאינו כלה. הוי בה ר"פ אהייא אילימא אממאנת ודאיתנהו אידי ואידי אית לה פי' שאינה מפסדת נכסיה במאונה דלא דמיא למורדת משום דעקרה לנשואים לגמרי וזו אינה בת דעת שיקנוס אותה ואי דליתנהו כגון שאבדו אידי ואידי נ"מ ל"ל דהא אינו חייב באחריותן נצ"ב נמי אע"ג דקבל עליה אחריות לא קבול עלי' אלא אדעתא למיקום קמי' ולא אדעתא שתמצן בו הלכך לא מחייב באחריותן אלא אאיילונית ד"נ אי דליתנייהו אידי ואידי ל"ל דאפי' נכסי צ"ב דקביל עליה אחריות ל"ל דאילו ידע דהיא אילונית לא הוה מקבל עלי' ואי דאיתנהו איפכא מבעי' ליה. פי' מן דינא הוא דאידי ואידי אית לה אלא לדברך שבאת לחלוק ביניהן אדרבה איפכא הוי לך לחלק נ"מ דברשותה קיימו ואין לו כח ליגע בהן אית לה נכסי צ"ב דלאו ברשותה קיימי אלא הבעל שמאן עליו וחוב הוא עליו ל"ל כי היכי דלא מפקא מיני' כתובה ה"נ לא מפקא מיני' נדוניא אבל מיהו לפי דבריו השיבו אבל קושטא דדינא הכי הוא אידי ואידי אית לה. ואלא אשנייה וקנסו רבנן לדידיה כדידה ולדידה כדידיה. פי' נכסי צ"ב שהן מגרשי נשותיהן לפרוע נכסי לאן ברזל וי"ל דזהו קנס שהוא סבור להרויח ואין לו:

הדרן עלך אלמנה ניזונת

ד) נראה דל"ל לא תקנו אלא לענין שאין נפקעים אלא ע"י מיאון ואם לא מיאנה והגדילה מקודשת היא וכו'.

תנינא בולהו. דכתובה נמי תנינא דהא שמואל תני ממאנת: **כללן** של דבר אינה כאשתו בו'. מלינו למימר דאתיא לרבויי דאם היא בת ישראל לכהן לא תאכל בתרומה ואם היא בת כהן לישראל תאכל דהכי תנן בפ' ב"ש (יבמות קז:) ר' אליעזר אומר אין מעשה קטנה כלום בת ישראל לכהן לא תאכל בת כהן לישראל תאכל: **ובהפרת** נדריה. היינו משהגיעה לעונת נדרים דאי לא הכי אין נדרה נדר ואפי' אם תמצא לומר מופלא הסמוך לאיש דאוריתא דאינעיא לן בנדה (דף מו:) אתי שפיר הא דיכול להפר אע"ג דליכא הכא אלא נשואין דרבנן דכל הנודרת על דעת בעלה היא נודרת דכי האי גוונא מתרץ התם אמילתא אחריתי ולדברי רבי יהושע לא תיקשי היאך מיטמא לה אם כהן הוא הואיל והנשואין לא הוו אלא מדרבנן וי"ל דמיטמא לה משום מת מצוה הואיל ויורשים לא יתני לה קריא ולא ענו היא דהכי מתרץ בהאשה רבה (יבמות דף פט:) אמילתא אחריתא: **אילימא** אממאנת אי דליתנהו אידי ואידי לית לה. בהנך שבלה שלא כדין מיירי שבלה הקרן דאי בבלה כדין מאי מסיק בתר הכי גבי אילונית אי דליתנהו איפכא מיבעי ליה למה יש לו לשלם פירות שאכל כדין אלא ודאי שלא כדין מיירי והשתא נמי אתיא שפיר הא דאמרינן ביבמות פרק ב"ש (דף קז.) אי אמרת נשואה תמצן שמיט ואכיל לה ומה בכך יתמייב לשלם מה שלא אכל כדין והיה דוחק רבי שמא היא לא תמצא עדיס אבל עכשיו א"ל דפטור כדפריסית והא דתנן דממאנת אין לה פירות לא פירות שאכל קאמר דאפי' קרן גופיה אם אכלו אין לה אלא איאמריך לאשמועינן דאין לה פירות שליקט אפילו הן מונחין בעין בביתו ואין לפרס פירות דממאנת תקנת פירות כגון פירקונה דהיכי דמי אם מיאנה ואח"כ נשבית פשיטא ונשבית נמי ומיאנה בעודה שבויה פשיטא דבאלמנה נמי כי האי גוונא נשבית בחיי בעלה ומת אמרינן בפ' נערה (לעיל דף נב.) שאין יורשין חייבים לפדותה מיהו איכא לפרוסי כגון שנשבית ולוותה ופדתה את עצמה ומיאנה דכי האי גוונא מיירי דאין לה מזונות כדמפרש לקמן בפ' בתרא (דף קז:). מ"ר: **הכי** גרים רבינו חננאל וקנסו רבנן לדידיה בדידיה ולדידה בדידה. פי' אותה קנסו בנכסי מלוג שלה ואותו קנסו בנכסי לאן ברזל שהן שלו ברשותו וקשיא לי מאי קנס קנסו אותו כך דין כל מגרשי נשותיהן לפרוע נכסי לאן ברזל וי"ל דזהו קנס שהוא סבור להרויח ואין לו:

הדרן עלך אלמנה ניזונת

נח א ב ג ד מיי' פי"ח מהל' גירושין הלכה טז ופכ"ב מהל' אישות הלכה ד ופכ"ד הלכה ט סמג עשין ג טוש"ע אה"ע סי' קנה סעיף י:

נט ה מיי' פכ"ד מהל' אישות הלכה ז טוש"ע אה"ע סי' קנז סעיף ד:

ס ו מיי' שם הלכה ה טוש"ע שם סעיף ג וסי' וסי' קנה סעיף י:

סא ז ח ט מיי' שם הל' י טוש"ע אה"ע סי' קטו סעיף ה [וכרב אלפס עוד ביבמות פרק י דף לב.]:

תוספות רי"ד (המשך)

שאכל אבל אלמנה יש לה. ומן הדין הי' שדין השני' כדין האלמנה שיהא להן פירות שאכל הבעל דכיון דבעמוד והרוצה קאי אינו מן הדין שיאכל יחזיר ולא דמי לכל מגרש את אשתו שאינו מחזיר פירות שאכל דהתם לאו בעמוד והוצא קאי וכשאכל בדין אכל אבל הכא דבעמוד והוצא קאי אינו מן הדין שיאכל ואם אכל יחזיר א"נ הפירות נתקנו משום פרקונא והכא אינו חייב לפדותה שאין אני קורא בשני' ואותביך לי לאנתו ובאלמנה לכ"ג פליגי אביי ורבא לעיל בפ' נערה דאביי אמר חייב לפדותה ורבא אמר פטור והל' כרבא והלכך [כיון] שאינו חייב לפדותה אינו רשאי לאכול פירות ואם אכל שלא כדין אכל הלכך גבי אלמנה שלא קנסוה בכתובתה לא קנסוה גם בפירות שאכל הבעל אלא מחזירם לה. אבל שניה דקנסוה בכתובתה קנסוה בפירותי' ואינו משלם לה ואיילונית אע"פ שמקחו מק"ט הוא כיון דבשעה שאכל כדין אכל אינו משלם לה ולא מזונותיה. אבל לשני' א"ל מזונות לא בחיי הבעל ולא במותו מן היתומים דבחייו לא דבעמוד והוצא קאי וגם אי לותה ואכלה בעוד שהי' בעלה במד"ה אינו משלם לה דלמא תתעכב ותיתיב תותי' ותלוה ותאכל והוא ישלם ולאחר מיתה אין לה דתנאי כתובה ככתובה דמי וכי היכי דל"ל כתובתה ל"ל מזוני אבל אלמנה לכ"ג בחיים דבעל ל"ל דבעמוד והוצא קאי אבל לאחר מיתה י"ל דכיון דאית לה כתובה אית לה תנאי כתובה על היורשים ואיילונית כיון דל"ל כתובה ל"ל תנאי כתובה והלכך א"ל מזונות לא בחייו שהוא מק"ט ורוצה לגרשה וגם אם לותה אינו משלם לה כיון דנמצא מקחו מקח בטל ולא לאחר מיתה וממאנת שאין לה מזונות מפרש לפנים בפ' בתרא [דף קז ע"ב] ת"ש כיצד אמרו ממאנת אין לה מזונות אי אתה יכול לומר ביושבת תחת בעלה שהרי בעלה חייב במזונותיה אלא כגון שהלך בעלה למד"ה ולותה ואכלה ועמדה ומיאנה: ולא בלאות א"ל ר"ה ב"ח לרב כהנא אמרת לן משמיה דשמואל ל"ש אלא נכסי מלוג אבל נצ"ב אית לה. פי' נכסי מלוג הם נכסים שהכניסה לו ולא כתבתם בכתובה ולא קיבל